

Так учень спирається не на власних досвід (котрий для кожного різний), а на умовно рівнозначну кількість інформації.

Список використаних джерел:

1. Chan S. Establishing the validity of reading-into-writing test tasks for the UK academic context [Ел. ресурс] / Chan. – 2013. URL: <http://bit.do/fQJt4>.
2. Field J. Psycholinguistics: The Key Concepts / J. Field – New York: Routledge, 2004. – 366 p. – (Taylor and Francis group).
3. Hayes J. Are cognitive studies in writing really passé? [Ел. ресурс] / J.R. Hayes // Carnegie Mellon University. URL: <http://bit.do/fQJtW>.
4. Rukthong A. Anybody listening? The role of listening in integrated listening-towrite and listening-to-speak tasks / A. Rukthong, T. Brunfaut. // LTF Oxford. – 2015.
5. Shaw S. Examining writing: Research and practice in assessing second language writing / S. Shaw, C. Weir // Studies in Language Testing. – 2007. – № 26. – P. 38–78.
6. Underwood M. Teaching listening [Ел. ресурс] / Underwood // Longman. – 1989. URL: <http://bit.do/fQJtY>.
7. Weir C. Language Testing and Validation: An Evidence-Based Approach / Weir. – Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2005. – 107 p.
8. Zheng Y. An investigation into the writing construct(s) measured in Pearson Test of English Academic / Y. Zheng, S. Mohamad // Dutch journal of applied linguistics. – 2013. – № 2. – P. 108–125.

Романюта А.М.

учитель початкових класів,

Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 154

МЕТОДИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ «НАВКОЛИШНІЙ СВІТ»

У 21 сторіччі намітився новий підхід до оцінки і класифікації самостійних робіт на уроках «Навколишній світ» у початковій школі як засобу навчання і розвитку учнів. Залежно від того, які елементи переважають у діяльності учнів (відтворюючі чи творчі), у дидактиці розрізняють репродуктивні і пошукові самостійні роботи.

Репродуктивна самостійна робота має на меті сприймання, осмислення і запам'ятовування учнями тієї навчальної інформації, яку подано в підручнику або яка повідомляється вчителем. У процесі цієї роботи учні нагромаджують знання, необхідні для виявлення нових властивостей, розглядуваних природних об'єктів, розкриття взаємозв'язків між ними; такий вид роботи є необхідною умовою для самостійного пошуку.

Пошукова самостійна робота передбачає здобування нових знань і вмінь на основі набутих, оволодіння способами самостійного пошуку; виділення істотних ознак предметів і явищ, установлення причинно-наслідкових зв'язків між ними, доведення окремих положень тощо.

Багато років у педагогічній науці існувала думка про обмежені можливості учнів молодших класів у пізнавальній діяльності теоретичного і проблемного характеру. Пояснювали це тим, що дітям цього віку властиве наочно-образне мислення, а пізнавальні інтереси їх ще не настільки розвинуті, щоб вони чимось займалися за власним бажанням. Психологічні дослідження вчених показали, що істотною особливістю розумової діяльності учнів молодшого шкільного віку є, з одного боку, інтенсивне зростання їхніх пізнавальних потреб, а з другого – недостатня зрілість логічного мислення, обмеженість пізнавальних можливостей. Для того, щоб дитина могла вільно і міцно засвоювати знання, треба розвивати її аналітичне мислення, навчати виділяти істотне в навчальному матеріалі, порівнювати, робити узагальнення, доводити окремі положення, оцінювати явища і події, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Цього можна досягти в процесі активної самостійної діяльності [3, с. 84].

У сучасній методичній літературі завдання для самостійної роботи учнів називаються по-різному. Вживається термін «пізнавальні завдання», під яким ми розуміємо сукупність проблемних запитань, логічних завдань, виконання яких вимагає від учнів початкових класів різного рівня самостійності. Серед них є такі пізнавальні завдання, які передбачають нагромадження знань про природні об'єкти, що вивчаються. Навчальна діяльність учнів при цьому має репродуктивний характер, оскільки їм необхідно осмислити, запам'ятати і відтворити побачене, почуте або прочитане на вимогу вчителя. Завдяки такій роботі учні розкривають нові сторони предметів і явищ, що вивчаються, оволодівають способами виконання таких завдань [2, с. 10]. Пошукова навчальна діяльність учнів тут полягає в тому, що вони аналізують

природні об'єкти, виділяють їх істотні ознаки, встановлюють взаємозв'язки між ними, роблять висновки, доводять правильність висловленої думки.

Навчальна діяльність учнів передбачає: орієнтування в умовах проблеми, її прийняття; аналіз фактів, встановлення зв'язків, відношень і залежностей між ними; використання набутого досвіду; виділення ознак та їх співвідношення; формулювання узагальнень, висновків. Усі ці дії виконуються у формі різноманітних прийомів розумової діяльності [4, с. 201]. Визначають такі типи пізнавальних завдань:

1. **Завдання на сортування навчального матеріалу** в початкових класах за своєю складністю повинні варіативно відтворювати завдання.

2. **Завдання на порівняння у формі зіставлення і протиставлення як засіб відкриття нових властивостей, ознак предметів і явищ, що вивчаються.** Пізнавальна сутність порівняння полягає у відображенні таких зв'язків, відношень об'єктивної дійсності, як подібність і відмінність. Виняткового значення порівнянню надавав К.Д. Ушинський. Він вважав порівняння «основою всякого розуміння і всякого мислення», засобом зв'язку нових і старих знань, матеріалу підручника з власним досвідом учня. Порівняння, на його думку, є необхідним прийомом у навчанні дітей бачити різні відношення між предметами і явищами [1, с. 115].

3. **Завдання на використання аналогії як засобу перенесення способу дії.** У психології аналогія розглядається як важливий засіб розвитку мислення учнів. Дидактична роль аналогії у процесі навчання зумовлена її логічною природою і роллю в пізнанні. За допомогою аналогії учні визначають напрям пошукової діяльності, під час якої виникають здогадки, які стимулюють їх пізнавальну діяльність.

4. **Завдання на класифікацію предметів і явищ навколишнього середовища.** Класифікація являє собою складну мислительну дію, структура якої складається з аналітико-синтетичних операцій: порівняння, абстрагування, узагальнення, розчленування і розширення класів.

5. **Завдання на виділення головного.** Пізнавальні завдання на визначення головного повинні широко використовуватися в процесі засвоєння нових понять, узагальнення і систематизації знань, під час підведення підсумків уроку.

6. **Завдання на встановлення причинно-наслідкових зв'язків.** Учні навчаються знаходити і розуміти об'єктивно існуючі між

предметами і явищами причинно-наслідкові зв'язки в процесі продуктивної діяльності, коли необхідно пояснювати і доводити певне положення.

7. Завдання на доведення істинності судження. Уміння доводити – одна з важливих властивостей розвинутого мислення. У науковому розумінні доведення – це логічна дія, у процесі якої істинність якоїсь думки обґрунтовується за допомогою інших думок, істинність яких доведена практикою.

Запропоновані типи пізнавальних завдань можуть бути використані на етапі ознайомлення з новим матеріалом, узагальнення та систематизації знань [5, с. 17]. На етапі ознайомлення з новим матеріалом учням спочатку пропонують ті завдання, які сприяють поповненню, усвідомленню, уточненню та осмисленому відтворенню знань. Щоб учні молодших класів могли виконати описані типи пізнавальних завдань, вони повинні мати певний рівень сформованості таких прийомів розумової діяльності, як аналогія, порівняння, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

Список використаних джерел:

1. Ушинский К.Д. Собрание сочинений // Москва, 1949 – Т. 7. – 325 с.
2. Данилюк І.М. Використання дидактичного матеріалу в 1 класі. – Тернопіль, 1988. – 35 с.
3. Пидкасистый П.И. Самостоятельная деятельность учащихся. – Минск, 1972. – 254 с.
4. Константинов Н.А. и др. История педагогики. – Москва: Просвещение, 1982. – 447 с.
5. Лозова В.І. Пізнавальна діяльність школярів. – Харків: вид-во ХДУ, 1990. – 48 с.